2me Année, N° 16. Décembre 1903. | 2a Jaro, 16a Numero. Decembro 1903. | 2e Jaar, Nr 16. December 1903.

JOURNAL ESPÉRANTISTE BELGE MENSUEL.	BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.

PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL :	KOSTO DE LA JARA ABONO :	JAARLIJKSCHE INSCHRIJVINGSPRIJS :
2.50 fr. pour la Belgique ; 3.00 fr. pour l'étranger. 5.00 fr. (minimum) : abonnement de protecteur.	2.50 fr. en Belgujo ; 3.00 fr. en eksterbelgaj landoj. 5.00 fr. (almenaŭ) : protektanta abonanto.	2.50 fr. voor België ; 3.00 fr. voor den vreemde. 5.00 fr. (ten minste) : inschrijving als beschermer.
Un numéro : 0.25 fr.	**Unu numero : 0.25 fr.**	**Het nummer : 0.25 fr.**

Ĉefredaktoro — Rédacteur en chef — Hoofdopsteller : Jos. JAMIN, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.
Cenzuristoj — Censeurs — Keurders : E. et L. BLANJEAN, 14, rue de Wautier, Laeken.
Abonoj — Abonnements — Inschrijvingen : M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.
Presisto — Imprimeur — Drukker : A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, 4, Nouvelle Promenade, Bruges.

La personoj, kiuj sendos al ni almenaŭ sumon da kvin frankoj, estos enskribitaj kiel protektantaj abonantoj kaj ilia nomo estos presita en ia proksima numero.

Nia ĵurnala jaro komenciĝas la 15an de Septembro. Se oni abonas post tiu-ĉi dato, oni ricevas la jam elirintajn numerojn.

Les personnes qui nous enverront au moins la somme de cinq francs seront inscrites comme abonnés protecteurs et leur nom paraîtra dans un prochain numéro.

L'année de notre Journal commence le 15 Septembre. Si l'on s'abonne après cette date, on reçoit les numéros déjà parus.

De personen die ons ten minste de som van vijf franken toezenden zullen opgeteekend worden als inschrijvers-beschermers en hun naam zal in een aanstaande nummer gedrukt worden.

De jaargang van ons Blad begint met 15n September. Indien men zich na dien datum laat inschrijven, ontvangt men de reeds verschenen nummers.

ENHAVO.

SOMMAIRE.

INHOUD.

A.-J. WITTERYCK-DELPLACE,

IMPRIMEUR-ÉDITEUR
BRUGES, NOUVELLE PROMENADE, 4.

DRUKKER-UITGEVER
BRUGGE, NIEUWE WANDELING, 4.

JOURNAUX ESPÉRANTISTES — ESPERANTISCHE BLADEN.

Lingvo Internacia, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*). Mr Paul de Lengyel à Szekszârd, Hongrie.

L'Espérantiste, fr. 4.00 par an comprenant l'inscription comme membre de la S. F. p. E. (*4.00 fr. 's jaars recht gevende tot de inschrijving als lid van de S. F. p. E.*). Mr Edouard Bréon, Secrétaire de la S. F. p. E. 6, rue du Levant, à Vincennes, près Paris.

Societo por Internaciaj Rilatoj (S. I. R.), fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*); avec l'organe de la Société (*met het orgaan der Maatschappij*) « **Lingvo Internacia** » fr. 6.00 par an (*6.00 fr. 's jaars*) Mr Paul Fruictier, 27, boulevard Arago, Paris.

Literatura Biblioteko de Lingvo Internacia, fr. 2.50 par an (*2.50 fr. 's jaars*) Mr Paul de Lengyel à Szekszârd, Hongrie.

La Lumo, fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr A. Rembert, 79 rue St-Christophe, Montréal, Canada.

Rondiranto, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*) Mr G. P. Oreŝkov, Plovdiv, Bulgarie & L. Cogen, 61 rue des Rémouleurs, Gand.

La Holanda Pioniro, fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr Dreves Uitterdijk, Hilversum, Holland.

Bohema Esperantisto, fr. 3.50 par an (*3.50 fr. 's jaars*) Mr Ĉejka, Th. Bystrice-Hostyn, Moravie-Autriche.

L'Esperantista, fr. 4.00 par an (*4.00 fr. 's jaars*) Grafo Albert Gallois, Riolunato, prov. de Modena, Italie.

La Svisa Espero, fr. 2.50 par an (*2.50 fr. 's jaars*) Mr Th. Renard, 6, rue du Vieux Collège, Genève, Suisse.

Monata Revuo Esperantista, 2 cour. scand. = fr. 3,00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr E. Häkansson à Södertelge Suède.

Antaŭen Esperantistoj! 0,150 Livroj = fr. 3,00 par an (*3,00 fr. 's jaars*) Mr Ant. Alvarado, str. Lartiga no 106a Lima, Pérou.

Ĉilio Esperantista, gratuit au Chili (*kosteloos in Chilië*) Mr Luis E. Sepulveda Cuadra, cas. 1989, Santiago, Chili.

La Suno Hispana, fr. 3.00 par an (*3.00 fr. 's jaars*) Mr Aug. Jimenez Loira 5, Corona, Valencia, Espagne.

The Esperantist, fr. 4 00 par an (*4.00 fr. 's jaars*), Mr H. Bolingbroke Mudie, 41, Outer Temple, W. C. London, England & M. Seynaeve, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.

La Juna Esperantisto, 2.50 fr. par an (*2.50 fr. 's jaars*). Mr H. Holder, 9 avenue des Vollandes, Genève, Suisse.

Internacia Scienca Revuo, fr. 7.00 par an (*7.00 fr. 's jaars*), Mr Paul Fruictier, 27, Bd Arago, Paris.

Esperantistaj grupoj en Belgujo.

Poliglota Klubo en Bruselo, Esperantista Sekcio. Sidejo: Hôtel Ravenstein, rue Ravenstein, 11. Prezidanto: Sro Jos. Jamin, Sekretario Sro L. Blanjean.

Antverpena grupo Esperantista. A. G. E. Sidejo: Taverne Royale, Place Verte, 39. Vicprezidanto: Sro A. van Langermeersch; Sekretarioj, Sroj Ray. van Melckebeke kaj L. Jamin. Kunvenoj: Ĉiusabate je la 8 1/2 horo.

Esperantista Katolik-Universitata Grupo E. K. G. Sidejo: Loveno. Sekretario: P. Mattelaer, 3, place de l'Université, Louvain.

Esperantista Lovena Grupo. Sidejo: Taverne St Jean. Café Monico, rue de Diest. (Louvain, Leuven). Prezidanto Sro Edm. Vandieren. Sekretario Sro R. Dekeyser.

Virina Sekcio: Sekretariino, Frino Cl. Nythals.

Esperantista Studenta Grupo. Sidejo. Gento (Gand, Gent). Prezidanto: Sro M. Seynaeve, sekretario: Sro Em. Cauterman, studento, St Gilles-Waes.

Bruĝa Esperantista Grupo. Sidejo: Bruĝo (Bruges, Brugge). Prezidanto: Sro A. J. Witteryck, sekretario: Sro Lekeu, 49 rue Wallonne.

Universitato Popola en St Gilles (Bruselo) Esperantista Sekcio. Sidejo: rue du Fort, 80. St Gilles-Bruxelles. Provizora sekretario: Sro L. Christiaens.

Esperantista Grupo en Lieĝo. Provizora sekretario: Sro Oudenne, rue Dossin, 10, Liége.

Esperantista Grupo en Gilly. Provizora sekretario: Sro Fr. Roelandt, Gilly-Sart-Allet.

2me Année, No 16.
Décembre 1903.

2a Jaro, 16a Numero.
Decembro 1903.

2e Jaar, Nr 16.
December 1903.

GAZETO ESPERANTISTA ELIRANTA ĈIUMONATE EN BELGUJO.

JOURNAL ESPÉRANTISTE BELGE MENSUEL.

BELGISCH ESPERANTISCH MAANDSCHRIFT.

PRIX DE L'ABONNEMENT ANNUEL :	KOSTO DE LA JARA ABONO :	JAARLIJKSCHE INSCHRIJVINGSPRIJS :
2.50 fr. pour la Belgique ; 3.00 fr. pour l'étranger. 5.00 fr. (minimum) : abonnement de protecteur.	2.50 fr. en Belgujo ; 3.00 fr. en eksterbelgaj landoj. 5.00 fr. (almenaŭ) : protektanta abonanto.	2.50 fr. voor België ; 3.00 fr. voor den vreemde. 5.00 fr. (ten minste) : inschrijving als beschermer.
Un numéro : 0.25 fr.	Unu numero : 0.25 fr.	Het nummer : 0.25 fr.

Ĉefredaktoro — Rédacteur en chef — Hoofdopsteller : Jos. JAMIN, 55, rue des Drapiers, Bruxelles.
Cenzuristoj — Censeurs — Keurders : E. et L. BLANJEAN, 14, rue de Wautier, Laeken.
Abonoj — Abonnements — Inschrijvingen : M. SEYNAEVE, 3, rue de l'Avenir, Courtrai.
Presisto — Imprimeur — Drukker : A.-J. WITTERYCK-DELPLACE, 4, Nouvelle Promenade, Bruges.

Penso de l' Norvega esploristo, Fritjof Nansen, dum sia fama ŝipveturado al la Norda Poluso.

24an de Decembro 1896 je 79o8 larĝo norda.

De l' komenco de nia sendirektado, nenia neĝfalo okazis. Kristnasko alproksimiĝas tamen, kaj ne estas Kristnasko sen dikaj flokoj. Ho ! kiel bela estas tiu nebruanta neĝo, kiu per sia nemakula mantelo malaperigas ĉiujn konturojn akrajn !

Ĉi tiu kampego de natura glacio similas al vivo sen amo : nenio dolĉigas ĝin ! Amo estas neĝo de l' vivo ! Ĝi resanigas la vundojn ricevitajn en la batalado de l' ekzistado kaj pli pura ol la neĝo ĝi brilegas.

Kio estas vivo sen amo ? Kiel tiu nemezurebla glacikampego, ĝi estas malvarma kaj sulkigata aĵo, eraranta sendirekte pro la malfavoraj ventoj, sen io ajn por dolĉigi la frapojn de l' skuoj kaj por malakrigi la elstarantajn angulojn de ĝiaj disrompitaj pecegoj.

Jes, tiela vivo estas simila al tiu flosanta glacio, nuda kaj plena je malglataĵoj !

Tradukis,
LUCIEN BLANJEAN.

Atendita libro.

Multaj esperantistoj ofte bedaŭris ke Dro Zamenhof ne skribas regule en ia ĵurnalo aŭ revuo ; ili forgesis ke la aŭtoro de la lingvo havas nur sufiĉe da tempo por respondi je ĉiuj leteroj kaj demandoj kiujn la novaj aliĝantoj kaj la malnovaj senpacienculoj sendas senĉese al li. Ankoraŭ multaj samideanoj nescias ke la Doktoro ofte skribis en la ĵurnalo « L'Esperantisto » kiun, hodiaŭ, « Lingvo Internacia » anstataŭas. Tiujn verkojn, oni povas malfacile akiri kaj eĉ multaj el ili ne estas plu riceveblaj jam de longatempe.

Sub la titolo « FUNDAMENTA KRESTOMATIO DE LA LINGVO ESPERANTO » Doktoro Zamenhof kolektigis grandanombron da dokumentoj, la plimulto skribitaj de li. En tiu libro la Esperantistoj trovos la bonegan gvidon kiun ili atendis senpacience kaj ni ne dubas ke ĝia apero estas la plej bona rimedo por unuigi la malsamajn skribmanierojn hodiaŭ tro ofte uzatajn.

La libro enhavas multajn ĉapitrojn laŭ vico gajaj, spritaj aŭ seriozaj, kies titoloj estas : Ekzercoj, fabeloj kaj legendoj, anekdotoj, rakontoj, el la vivo kaj sciencoj, artikoloj pri Esperanto kaj poezio. Ni rekomendas precipe tiun lastan ĉapitron al la multaj poetoj kiuj ekfloras sub la radioj de la suno Esperanto ; ili vidos ke oni povas fari poezian verkon, simplan kaj kompreneblan, respektante la takton, belsonecon kaj purecon de la lingvo. La libro enhavas ankoraŭ la unuan akton de « Hamleto » kaj la kanton unuan de « Iliado » tiu ĉi tradukita de A. Kofman. Krom la verkoj de Dro Zamenhof, la libro rikoltis precipe verkojn de la malnovaj Esperantistoj, t. e. d. V. Devjatnin, A. Dombrowski, A. Grabowski, A. Kofman, V. Langlet, J. Seleznet, Feliks Zamenhof, k. t. p. La libro reproduktas ankaŭ « Esenco kaj estonteco de la ideo de lingvo internacia » raporto legita de Sro L. de Beaufront en la Kongreso de l' « Association française pour l'Avancement des Sciences » en Parizo 1900. (Franca Societo par antaŭenirado de Sciencoj). En antaŭparolo, Sro L. Zamenhof montras la celon de la libro, kiun certe akceptos ĝoje ĉiuj Esperantistoj ; la deklaracio enhavas ankaŭ konsilojn, tial ni juĝas ke kopiaĵon de ĝi estos bone lokigita en nia ĵurnalo.

Jos. JAMIN.

ANTAŬPAROLO.

Prezentante pure kondiĉan rimedon de reciproka komunikiĝado, la lingvo internacia, simile al ĉiu lingvo nacia, povos bone atingi sian celon nur en tiu okazo, se ĉiuj uzos ĝin plene *egale* ; kaj por ke ĉiuj povu uzi la lingvon egale, estas necese, ke ekzistu iaj *modeloj*, leĝdonaj por ĉiuj. Tio ĉi estas la kaŭzo,

Un livre attendu.

Beaucoup d'espérantistes ont souvent regretté que le docteur Zamenhof n'écrivît pas régulièrement dans un journal ou une revue ; ils oubliaient que l'auteur de la langue n'a que le temps suffisant pour répondre à toutes les lettres et aux demandes que les nouveaux adhérents et les anciens impatients lui envoient sans cesse. Beaucoup de nos amis ignorent encore que le docteur à souvent écrit dans le journal « L'Esperantisto » que remplace audjourd'hui « Lingvo Internacia ». On peut difficilement se procurer ces articles et plusieurs d'entre eux ne sont même plus en librairie depuis longtemps.

Sous le titre « Chrestomathie fondamentale de la langue Esperanto » le docteur Zamenhof a réuni un grand nombre de documents, la plupart écrits par lui. Dans ce livre, les espérantistes trouveront l'excellent guide qu'ils attendaient impatiemment et nous ne doutons pas que son apparition ne soit le meilleur moyen d'unifier les différentes façons d'écrire, aujourd'hui trop souvent usitées. Le livre contient plusieurs chapitres tour à tour gais, spirituels ou sérieux, dont les titres sont : Exercices, fables et légendes, anecdotes, récits, de la vie et des sciences, articles sur l'Esperanto et poésies. Nous recommandons principalement ce dernier chapitre aux nombreux poètes qui s'épanouissent aux rayons du soleil Esperanto ; ils verront que l'on peut faire de la poésie, simple et compréhensible, en respectant la cadence, l'harmonie et la pureté de la langue. Le livre contient encore la traduction du premier acte d'Hamlet et le Chant premier de l'Iliade, ce dernier traduit par A. Kofman. Outre les œuvres de Zamenhof, le livre réunit principalement des compositions des anciens espérantistes ; il reproduit aussi « Essence et avenir de l'idée d'une langue internationale » rapport lu par M. L. de Beaufront au Congrès de l' « Association française pour l'avancement des Sciences » Paris 1900. Dans la préface, M. L. Zamenhof indique le but du livre, qui sera certainement accueilli avec joie par tous les espérantistes ; la déclaration contient aussi certains conseils, c'est pourquoi nous avons jugé utile de la voir placée dans notre journal.

Jos. JAMIN.

Een verwacht boek.

Vele esperantisten hebben dikwijls beklaagd dat de Doktoor Zamenhof niet regelmatig in een nieuwsblad of een tijdschrift schreef ; zij vergaten dat de maker der taal slechts den voldoenden tijd heeft om te antwoorden op al de brieven en vragen welke de nieuwe aanhangers en de oude ongeduldigen hem onophoudelijk toezenden. Velen onzer vrienden weten nog niet dat de doktoor dikwijls geschreven heeft in het blad « L'Esperantisto » dat heden door « Lingvo Internacia » vervangen wordt. Men kan zich moeilijk die artikels aanschaffen en velen onder hen zijn zelfs sedert lang in den boekhandel niet meer.

Onder titel van « Voorbeeldige Bloemlezing der Esperantische taai » heeft de doktoor Zamenhof een groot getal oorkonden, het meerendeel door hem geschreven, bijeenverzameld. In dat boek, zullen de Esperantisten den uitmuntenden gids vinden, dien zij ongeduldig afwachtten en wij twijfelen niet of zijne verschijning zal het beste middel wezen om de verschillende schrijfwijzen, heden al te veel aangewend, gelijk te brengen. Het boek behelst verscheidene kapitels beurtelings vroolijk, geestig of ernstig, waarvan de titels zijn : Oefeningen, fabels en legenden, anekdoten, verhalen, over het leven en de wetenschappen, artikels over het Esperanto en dichtstukken. Wij bevelen vooral dit laatste hoofdstuk aan de talrijke dichters die zich in de stralen der Esperanto-Zon verlustigen ; zij zullen zien dat men eenvoudige en verstaanbare poëzie kan maken, en ten zelfden tijde de maat, de welluidendheid en de zuiverheid der taal eerbiedigen. Het boek bevat nog de vertaling van het eerste tooneel van Hamlet en den eersten zang van het stuk Iliade ; deze laatste is eene vertaling van A. Kofman. Benevens de werken van Zamenhof, verzamelt het boek vooral opstellen van de oude esperantisten ; het geeft ook « Bestanddeelen en toekomst eener wederlandsche taal » mededeeling gelezen door M. L. de Beaufront in het Congres van de « Association française pour l'avancement des Sciences », Paris 1900. In het voorwoord duidt de Heer L. Zamenhof het doel van het boek aan, dat voorzeker door alle esperantisten met vreugde zal begroet worden ; de verklaring behelst ook eenige raadgevingen ; ziedaar waarom wij geoordeeld hebben dat het nuttig was ze in ons blad geplaatst te zien.

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

pro kiu, cedante al la peto de multaj esperantistoj, mi eldonis la *Fundamentan Krestomation*, kiu povos servi al ĉiuj kiel modelo de esperanta stilo kaj gardi la lingvon de pereiga disfalo je diversaj dialektoj.

Lerni la lingvon ĉiu povas laŭ ĉiuj libroj, kiujn li deziros; sed ĉar multaj esperantaj libroj estas verkitaj de personoj, kiuj ankoraŭ ne posedas bone la lingvon Esperanto, kaj komencanta esperantisto ne povus rilati al ili sufiĉe kritike, tial estas dezirinde, ke ĉiu, antaŭ ol komenci la legadon de la esperanta literaturo, tralegu atente la *Fundamentan Krestomation*. Ne deprenante de la lernanto la eblon kritike proprigi al si ĉiujn riĉigojn kaj regule faritajn perfektigojn, kiujn li trovas en la literaturo, la *Fundamenta Krestomatio* por ĉiam gardos lin de blinda kaj senkritika alproprigo de stilo *erara*.

Atentan tralegon de la *Fundamenta Krestomatio* mi rekomendas al ĉiu, kiu volas skribe aŭ parole uzi la lingvon Esperanto. Sed precipe *atentan* kaj kelkfojan tralegon de tiu ĉi libro *mi rekomendas al tiuj, kiuj deziras eldoni verkojn en Esperanto*; ĉar tiu, kiu eldonas verkon en Esperanto, ne koniĝinte antaŭe fundamente kun la spirito kaj la modela stilo de tiu ĉi lingvo, alportas al nia afero ne utilon, sed rektan malutilon.

Ĉiuj artikoloj en la *Fundamenta Krestomatio* estas aŭ skribitaj de mi mem, aŭ — se ili estas skribitaj de aliaj personoj — ili estas korektitaj de mi en tia grado, ke la stilo en ili ne deflankiĝu de la stilo, kiun mi mem uzas.

L. ZAMENHOF, aŭtoro de la lingvo *Esperanto*.

Varsovio, en Aprilo 1903.

La paroladoj de S^ro profesoro Lambert.

Sube ni presigas la raportojn kiujn bonvolis sendi al ni kelkaj Esperantistaj amikoj.

Gento. — La unua el la paroladoj de Sinjoro Profesoro Lambert okazis en Gento, ĵaŭdon 26an de Novembro, en la Ronda Ĉambrego de l'Universitato kiun Sinjoro Rektoro P. Thomas tiel aminde metis je l' dispono de la « Esperantista Studenta Grupo ». Anoncita per afiŝoj elvolvitaj kontraŭ la muroj en la Universitato mem kaj per la urba gazetaro, tiu ĉi parolado altiris dudekon el niaj profesoroj, (kelkaj akompanataj de sia familio, kaj je la unua vico nia Rektoro) — krom du aŭ tri centoj da studentoj kaj kelkaj personoj fremdaj. La kunsido estis prezidata de la altestimata Honora Prezidanto de nia « Grupo » S^o Massau, la tiel simpatia profesoro de nia Universitato, kiu prezentis la parolonton al la aŭdantaro, per paroladeto, en kiu li diris, « Ano de la ideo de lingvo internacia mi salutas Esperanton kiel la plej bonan solvon de l' problemo, kaj estas akceptinta kun ĝojo la Honoran-Prezidantecon de l' Grupo ».

Poste, S^o Massau donis la parolon al Profesoro Lambert, kiu dum du horoj malvolvis la demandon pri lingvo internacia, montrante ĝian celon, utilecon, la diversajn solvojn proponitajn : lingvojn filozofiajn, pasigrafiojn, latinon, volapukon, Idiomon Neutralon, kaj fine Esperanton. Tiu ĉi plej interesa parolado estis aŭskultata en religia silento kaj salutata per eksplodo da aplaŭdoj kiam la parolinto ĉesis. Profesoro Massau dankis nian estimatan gaston je la nomo de ĉiuj alestantoj, anoncis ke la sekvantan

Les conférences de M^r le professeur Lambert.

Nous donnons ci-dessous les comptes-rendus qu'ont bien voulu nous faire parvenir quelques amis Espérantistes.

Gand. — La première des conférences de Monsieur le professeur Lambert a eu lieu à Gand, le jeudi 26 novembre dans la Rotonde de l'Université que Monsieur le Recteur P. Thomas avait mis avec tant d'amabilité à la disposition de l' « Esperantista Studenta Grupo. » Annoncée par des affiches apposées à l'intérieur même de l'Université, ainsi que par la presse locale, cette conférence attira une vingtaine de professeurs, (quelques-uns accompagnés de leur famille, et en tête de tous, monsieur le Recteur,) deux à trois cents étudiants et un certain nombre de personnes étrangères à l'Université.

La séance était présidée par le très estimé Président d'Honneur de notre Groupe, M. Massau, le professeur si sympathique de notre Université ; il présenta le conférencier à l'auditoire en une allocution, au cours de laquelle il dit que « partisan de l'idée d'une langue internationale, il salue l'Esperanto comme la meilleure solution du problème, et accepte avec joie la Présidence d'Honneur du Groupe. » M. Massau donna ensuite la parole au professeur Lambert, qui, pendant deux heures, traita la question de la langue internationale, en montrant son but, son utilité, en discutant les diverses solutions proposées : langues philosophiques, pasigraphies, latin, volapük, idiom neutral, et enfin Esperanto. Cette très intéressante conférence fut écoutée au milieu d'un silence religieux et saluée, lorsque l'orateur s'arrêta, par une salve d'applaudissements. M. le professeur Massau remercia notre hôte au nom de tous les assistants, annonça que le jour suivant commencerait un

De Voordrachten van den Heer leeraar Lambert.

Hieronder geven wij de verslagen welke eenige Esperantische vrienden ons hebben doen toekomen.

Gent. — *De eerste der voordrachten van den heer Professor Lambert, heeft plaats gehad te Gent, den Donderdag 26sten November in de Ronde Zaal der Hoogeschool, welke de heer Rector P. Thomas zoo welwillend ter beschikking had gesteld der «Esperantista Studenta grupo». Aangekondigd door plakblieven in de Universiteit zelve uitgeplakt, alsook door de locale pers, heeft deze voordracht een twintigtal Hoogleeraars (verscheidene van hunne familie vergezeld, en aan het hoofd van allen, onze Rektor), twee tot drie honderd Studenten en een zeker getal personen, die vreemd zijn aan de Hoogeschool, aangelokt. De zitting werd voorgezeten door den zeer geachten Eere-Voorzitter onzer Groep, den heer Massau, den zoo sympathieken en beminden leeraar onzer hoogeschool, welke, bij de opening der zitting, den spreker aan de toehoorders voorstelde, in eene toespraak waarin hij verklaarde dat hij « aanhanger der gedachte eener internationale taal, hij het Esperanto als de beste oplossing des vraagstuks begroet, en hij met vreugde het eere-voorzitterschap der Groep heeft aanvaard. » Na zijne toespraak verleende de heer Massau het woord aan Professor Lambert, die gedurende twee uren de vraag der Internationale taal behandelde, haar doel en nut aanwijzende, de verschillende voorgestelde oplossingen besprekende, de wijsgeerige talen, de pasigraphieën, het latijn, het volapük, het idiom neutral, en eindelijk het Esperanto. Deze zeer belangwekkende voordracht werd in godvruchtige stilzwijgendheid afgeluisterd, en begroet, toen de heer Lambert uitscheidde, door een salvo van toejuichingen. Professor Massau bedankte onzen gast in name*

tagon komenĉiĝos senpaga kaj publika kurso de Esperanto kaj esprimis esperon ke nia lingvo nun bone progresos en nia urbo, ĉar « ĉio kio estas entreprenita de la junularo devas prosperi ». — Post la parolado, okazis ĉe la sidejo de l' Grupo intima kunveno en kiu alestis Profesoroj Lambert kaj Massau kaj kelkaj studentoj. La sekvantan tagon, sesdeko da personoj alestis la unuan lecionon de l' kurso de Esperanto, kiun faras Sro L. Cogen : tio bonege pruvas la sukceson de l' parolado. L. C.

Loveno. — La 27an de Novembro, Sro profesoro Lambert faris en Loveno paroladon pri Esperanto. La tiea universitata Esperantista klubo kune kun la « Esperantista Lovena Grupo » organizis la kunvenon kiu okazis je 8 1/2 h. vespere en la festĉambrego de la studenta kunvendomo. Inter la ĉeestantaro ni rimarkis Sron Collard, altinstruiston ĉe la Lovena Altlernejo, Son Seynaeve, redaktoron de la Belga Sonorilo, Sojn Van Dieren, prezidanton kaj Dekeyser, sekretarion de la Lovena Grupo, Son Mathys, profesoron de lingvo internacia, Sojn Mattelaer kaj R. de Pierpont el la universitata Esperantista klubo kaj, plie, 40 aninojn de l' virina sekcio de l'Esperantista Lovena Grupo, multajn anojn de l'organizintaj societoj kaj, fine, multe da studentoj el la katolika Universitato. Komence Sro Mattelaer, je l' nomo de la organizintoj, deziris bonvenon al la franca profesoro kaj diris la esperon ke lia parolado estu sekvota de plena sukceso.

Sro Lambert paroladis dum tri duonoj da horo. Li pruvis klare la grandegan utilecon de l'internacia lingvo, ĝian mirindan simplecon kaj ĝian universalan vastiĝon. Li konigis la aliajn artefaritajn proponitajn lingvojn kaj montris kial ili ne sukcesis. La paroladanto, jen sprite ridigante, jen serioze pripensigante, bonege traktis sian vastan subjekton. Entuziasmaj aplaŭdoj pruvis ke la proponita celo plene estis atingita. Tion cetere diris Sro Van Dieren kiam li dankis kaj gratulis la francan profesoron pri lia senfina sindonemo. E. M. F.

Bruselo. La 28an de Novembro, la Poliglota Klubo kaj ĝia Esperantista sekcio organizis paroladon de Sro Ch. Lambert en la Festa Ĉambro de la antikva « Hôtel Ravenstein ». Sro Lucion, prezidanto de la klubo, prezentis la parolonton al elektita kunveno, memorigante ke la scienca mondo sin interesas pli kaj pli je la problemo de internacia lingvo.

La simpatia Franca profesoro Lambert komence prezentis la diversajn sistemojn de artefaritaj lingvoj kun iliaj difektoj kaj alvenis fine al la lingvo Esperanto, kies belan laŭdon li faris. Intersekve li montris la

---

cours gratuit et public d'Esperanto, et exprima l'espoir de voir notre langue progresser rapidement dans notre ville, car « tout ce qu'entreprend la jeunesse, doit réussir. »

Après la conférence il y eut, à l'Hôtel des Notaires, local du Groupe, une réunion intime à laquelle assistèrent les professeurs Lambert et Massau ainsi que quelques étudiants. Le lendemain, une soixantaine de personnes assistaient à la première leçon du cours d'Esperanto, que donne Mr L. Cogen : excellente preuve du succès de la conférence.

L. C.

Louvain. — Le 27 novembre, M. le professeur Lambert a donné à Louvain une conférence sur l'Esperanto. Le groupe Espérantiste universitaire de Louvain ainsi que le « Groupe Espérantiste de Louvain » avaient organisé la réunion : celle-ci eut lieu le soir, à 8 1/2 heures, dans la salle des fêtes de la Maison des Etudiants. Nous avons remarqué dans l'assistance M. Collard, professeur à l'Université de Louvain, M. Seynaeve, rédacteur de la « Belga Sonorilo », MM. Van Dieren, président et Dekeyser, secrétaire du Groupe de Louvain, M. Mathys, professeur de langue internationale, MM. Mattelaer et R. de Pierpont, du Groupe Espérantiste Universitaire ; de plus, une quarantaine de dames de la « Section des Dames » du Groupe de Louvain, de nombreux membres des Sociétés organisatrices et enfin un grand nombre d'étudiants de l'Université catholique. Au début M. Mattelaer, au nom des organisateurs, souhaita la bienvenue au professeur français et émit l'espoir de voir sa conférence couronnée d'un plein succès.

Monsieur Lambert parla ensuite durant 1 1/2 heure Il prouva clairement l'extrême utilité de la langue internationale, son étonnante simplicité et sa diffusion universelle. Il fit connaître les autres langues artificielles proposées et montra la cause de leur insuccès. Le conférencier, tantôt provoquant spirituellement le rire, tantôt menant sérieusement le raisonnement, traita brillamment son vaste sujet. Des applaudissements enthousiastes prouvèrent que le but désiré était entièrement atteint. C'est ce qu'ajouta d'ailleurs M. Van Dieren lorsqu'il remercia le professeur français et le félicita de son dévouement sans bornes.

E. M. F.

Bruxelles. — Le 28 novembre, le Cercle Polyglotte et sa section Espérantiste organisèrent une conférence donnée par M. Ch. Lambert dans la Salle des fêtes de l'antique « Hôtel Ravenstein ». M. Lucion, président du Cercle, présenta le conférencier en rappelant que le monde scientifique s'intéresse de plus en plus au problème d'une langue internationale.

aller aanwezigen, kondigde aan dat er den volgenden dag een cursus over Esperanto zou worden aangevangen en drukte de hoop uit onze taal in onze stad ras te zien vooruitkomen, want « alles wat de jeugd onderneemt, moet gelukken ». Na de voordracht had in het Huis der Notarissen eene gezellige bijeenkomst plaats, waar de Professors Lambert en Massau aanwezig waren alsook eenige Studenten. 's Anderendaags woonden een zestigtal personen de eerste les bij van den Esperantischen leergang, die gegeven wordt door den Heer L. Cogen : uitmuntend bewijs van den bijval der voordracht.

Leuven. — *Den 27en November heeft M. de leeraar Lambert te Leuven eene voordracht over het Esperanto gegeven. De Hoogeschool-Esperantische groep van Leuven, alsook de « Groupe Espérantiste de Louvain », hadden de vergadering ingericht: deze had plaats des avonds om 8 1/2 ure, in de feestzaal van het Studentenhuis. Wij hebben onder de aanwezigen opgemerkt M. Collard, leeraar aan de Hoogeschool van Leuven, M. Seynaeve, opsteller van de « Belga Sonorilo », MM. Van Dieren, voorzitter en Dekeyser, schrijver van de Leuvensche groep, M. Mathys, leeraar van de wederlandsche taal, MM. Mattelaer en R. de Pierpont, van de Hoogeschool-Esperantische groep; daarbij een veertigtal damen van de « Section des Dames » van de Leuvensche groep, talrijke leden der inrichtingsmaatschappijen en eindelijk een groot getal studenten der katholieke Hoogeschool.*

In den aanvang wenschte M. Mattelaer, in naam der inrichters, den Franschen leeraar welkom en drukte de hoop uit zijne voordracht met een vollen bijval bekroond te zien.

Mijnheer Lambert sprak vervolgens gedurende 1 1/2 uur. Hij bewees klaarlijk het uiterste nut van de wederlandsche taal, hare wonderlijke eenvoudigheid en hare algemeene verspreidheid. Hij deed de andere voorgestelde kunsttalen kennen en toonde de oorzaak van hunne mislukking. De voordrachtgever, nu eens schranderlijk den lach opwekkende, dan eens ernstiglijk de rede voerende, behandelde schitterend ziin groot onderwerp. Geestdriftige toejuichingen bewezen dat het gewenschte doel teenemaal bereikt was. 't Is, ten andere, hetgeen M. Van Dieren bijvoegde, wanneer hij den Franschen leeraar bedankte en hem geluk wenschte over zijne grenzelooze verkleefdheid.

Brussel. — *Den 28en November richtten de Talenkring en zijne Esperantische Afdeeling eene voodracht in, gegeven door M. Ch. Lambert in de feestzaal van het oude « Hotel Ravenstein ». M. Lucion, voorzitter van den kring, stelde den voordrachtgever voor, herinnerende dat de wetenschappelijke wereld zich meer en meer met het vraagstuk eener wederlandsche taal bezig houdt.*

facilecon pri akiro de la lingvo, ĝiajn precipajn regulojn, ĝian precizecon kaj la facilecon traduki kiun ajn tekston. Li pruvis ke ĝia disvastigado estas de nun tiel aktiva, ke ĉiu scienca homo devos, post kelka tempo, sin okupi pri ĝi, vole nevole. La parolanto citis ankoraŭ multajn okazojn dum kiuj li parolis Esperante, ĉiam tre facile kaj klare, kun alilanduloj kiuj nesciis la Francan lingvon. Per aplaŭdoj, la aŭdantoj montris sian simpation por tiu bela solvo de la demando kaj por la parolanto kiu prezentis ĝin. La universitata mondo estis reprezentata de kelkaj profesoroj, interalie S^ro Mourlon, Direktoro de la geologia departemento kaj membro de la Belga Akademio de Sciencoj. S^ro De Tilly, kies komunikon al la Akademio oni trovos aliloke, ne povis alesti al la parolado sed sciigis al ni siajn bedaŭrojn. Plie, pro elekto de la sabato, multaj studentoj ne povis alesti al la kunveno ĉar en tiu tago, la plimulto el ili reeniras hejmen, en provincon. Malgraŭ tio, ni esperas ke la parolado de nia sindona amiko havos fruktodonajn sekvojn ĉe la universitata mondo.

J. J.

Lieĝo. La celo, kiun deziris atingi la organizintoj de la parolado ĉe la Lieĝa Universitato, estis nepre trafata ĉar tiu instruitara centro, kiu ĝis nun neniam aliĝis al nia lingvo, siavice aldoniĝis al nia idealo kaj ĉar grupo da Esperantistaj studentoj nune tie formiĝas. Lerta preparado kaj artikolo iom skeptika presita en la ĵurnalo « L'Etudiant Liégeois » (La Lieĝa Studento) tre incitis la kuriozecon; sekve, du aŭ tri centoj da studentoj kaj kelkaj profesoroj, precipe S^oj Habets kaj Eric Gérard estis kunvenintaj por ĉeesti la paroladon de S^ro Lambert. Ni konfideme atendos la rezultatojn de tiu parolado.

Antverpeno. — Le 30^an de novembro, S^o Lambert faris paroladon en la Reĝa Societo arta, scienca, kaj literatura en Antverpeno. Antaŭ ĉirkaŭ 500 aŭdantoj, la fama Dijona profesoro klarigis la necesecon kaj la celon de helpanta lingvo internacia. Ekzameninte la mortintajn kaj la vivantajn lingvojn, li nature konkludis ke neniu inter ili povus iam esti elektata, ĉar ili ne plenumas la necesajn kondiĉojn de lingvo internacia. Li longe parolis pri la diversaj sistemoj elpensitaj de du centjaroj, rememorigis pri la mallonga sukceso de volapuko kaj fine prezentis Esperanton kiel lingvon artefaritan, simplan, flekseblan, bonsonan kaj farintan siajn pruvojn. Li rememorigis pri la unuaj paŝoj de Esperanto, la memforgeso de S^o de Beau-

---

Le sympathique professeur français Lambert présenta d'abord les divers systèmes de langues artificielles avec leurs défauts et arriva finalement à la langue Esperanto, dont il fit un bel éloge. Successivement il montra l'acquisition aisée de la langue, ses principales règles, sa précision et la facilité avec laquelle on peut traduire n'importe quel texte. Il démontra que son développement est dès maintenant tel, que tout homme de science devra, dans quelque temps, s'en préoccuper, qu'il le veuille ou non. Le conférencier cita encore plusieurs occasions dans lesquelles il parla Esperanto, toujours très facilement et très clairement, avec des étrangers ignorant la langue française. Par leurs applaudissements, les auditeurs montrèrent leur sympathie pour cette belle solution de la question et pour le conférencier qui la présentait. Le monde universitaire était représenté par quelques professeurs, parmi lesquels M. Mourlon, directeur du service géologique et membre de l'Académie des Sciences de Belgique. M. De Tilly, dont on trouvera d'autre part la communication à l'Académie ne put assister à la conférence, mais nous en exprima tous ses regrets. Par suite du choix du samedi, plusieurs étudiants ne purent non plus assister à la réunion, car ce jour-là la plupart d'entre eux retournent chez eux, en province. Malgré cela, nous espérons que la conférence de notre dévoué camarade aura d'heureuses conséquences dans le monde universitaire.

J. J.

Liége. — Le but visé par les organisateurs de la conférence à l'Université de Liége a été pleinement atteint puisque ce centre intellectuel, qui était à conquérir tout entier à notre langue, s'est enthousiasmé à son tour de notre idéal et qu'un groupe d'étudiants Espérantistes est en formation. L'intérêt avait été assez vivement excité par une préparation habile et un article, plutôt sceptique, paru dans « L'Etudiant Liégeois »; aussi, deux à trois cents étudiants ainsi que plusieurs professeurs parmi lesquels MM. Habets et Eric Gérard se trouvaient-ils réunis le dimanche 29 novembre, dans la Salle Académique de l'Université, pour entendre la conférence de M. le professeur Lambert. Nous attendrons avec confiance les résultats de cette conférence.

Anvers. — Le 30 novembre, M. Lambert prenait la parole au Cercle Royal artistique, scientifique et littéraire d'Anvers. Devant environ 500 auditeurs, le célèbre professeur dijonais exposa la nécessité et le but d'une langue internationale auxiliaire. Ayant passé en revue les langues mortes et les langues vivantes, il en vint naturellement à conclure qu'aucune d'elles ne pourrait jamais être choisie, car elles ne remplissent pas les conditions nécessaires à une langue internationale. Il parla longuement des divers systèmes imaginés depuis deux

De sympathische Fransche leeraar Lambert besprak eerst de verschillende stelsels van kunsttalen met hunne gebreken en kwam eindelijk aan het Esperanto, waarover hij een schoonen lof uitsprak. Achtereenvolgens betoonde hii de gemakkelijke aanwerving der taal, hare voornaamste regels, hare juistheid en het gemak waarmede men gelijk welken tekst kan vertalen. Hij bewees dat hare uitgebreidheid hedendaags zóó is, dat, binnen eenigen tijd, ieder man der wetenschap zich er mede zal moeten bezighouden, wille hij of niet. De voordrachtgever noemde nog verscheidene gelegenheden, binst dewelke hij altijd zeer gemakkelijk en zeer klaar, Esperanto sprak met vreemdelingen die de Fransche taal niet kenden. Door hunne toejuichingen toonden de toehoorders hun medegevoelen voor deze schoone oplossing der kwestie en voor den voordrachtgever die ze behandelde. De hoogeschoolwereld was vertegenwoordigd door eenige leeraars, waaronder M. Mourion, bestierder van den aardkundigen dienst en lid der Wetenschappelijke Academie van België. M. De Tilly, wiens mededeeling aan de Academie men anderzijds zal vinden, kon de voordracht niet bijwonen, maar drukte er ons al zijne spijt over uit. Ten gevolge van den keus van den Zaterdag, konden verscheidene studenten ook de vergadering niet bijwonen, want dien dag gaan het meestendeel onder hen naar huis, in de provincie. Niettegenstaande dit, hopen wij dat de voordracht van onzen verkleefden medegezel gelukkige gevolgen in de hoogeschoolwereld zal hebben.

Luik. — *Het doel, beoogd door de inrichters der voordracht in de Hoogeschool van Luik is ten volle bereikt geweest, aangezien dit verstandsmidden, dat ganschelijk aan onze taal te veroveren was, op zijne beurt over ons ideaal in geestdrift geraakt is, en dat een Esperantische studentengroep gevormd wordt. Het belang was nogal levendig opgewekt geweest door eene behendige voorbereiding en een eerder twijfelzuchtig artikel, verschenen in « L'Etudiant Liégeois »; ook bevonden zich op Zondag 29^en November, twee- tot driehonderd studenten, alsook verscheidene leeraars, waaronder MM. Habets en Eric Gérard, vereenigd in de Academische zaal der Hoogeschool om de voordracht van M. den leeraar Lambert te hooren. Wij verwachten met betrouwen de uitslagen dezer voordracht.*

Antwerpen. — *Den 30^en November, nam M. Lambert het woord in den Koninklijken kunst- wetenschaps- en letterkring van Antwerpen. Voor omtrent 500 toehoorders, betoonde de beroemde Dijonsche leeraar de noodzakelijkheid en het doel eener wederlandsche hulptaal. Na de doode en levende talen in oogenschouw genomen te hebben, kwam hij natuurlijk te besluiten dat geene enkele van hen ooit zou gekozen worden, want zij vervullen de voorwaarden niet, noodig aan eene wederlandsche taal. Hii sprak lang over de verschillende stelsels, sedert twee eeuwen uitgedacht,*

front kiu, post forlaso de sia propra laboro, ekpropagandis Esperanton kaj fondis la societon francan por propagando de Esperanto. Per kelkaj ekzemploj arte elektitaj, S° Lambert, antaŭ aŭdantaro pli kaj pli mirigata, klarigis la esperantan gramatikon kaj facile konvinkis la ĉiujn ĉeestantojn.

Pli ol unu fojon, dum sia parolado, nia franca amiko estis devigata halti, pro la aplaŭdoj de l'publiko.

Ni estas certa ke tiu parolado havos grandan signifon por la propagando de nia kara lingvo en Antverpeno.

La saman tagon, post sia parolado, S° Lambert faris viziton al niaj Antverpenaj amikoj, en ilia bela kunvenejo en la « Taverne Royale ». Malgraŭ la malfrua horo, trideko da esperantistoj atendis tie la plezuron premi la manon de la eminenta profesoro. Dum du horoj ankoraŭ oni parolis pri Esperanto, sed tiun fojon, per Esperanto, ĉar niaj Antverpenaj amikoj, dank' al sia kurso de perfektiĝo, nun parolas tute libere la Zamenhof'an lingvon. Ni estas certa ke, de tiu ĉarma vespero, S° Lambert kaj lia akompananto S° Seynaeve ĉiam konservos bonegan memoron.

LEO.

Nur restas al ni ree konigi niajn dankemajn sentojn, kiujn ni jam publike atestis post la lasta parolado antaŭ la membroj de la Antverpena Grupo, al ĉiuj kies sindonema pero ebligis la sukceson de tiu serio da paroladoj : al S^ro Rektoro Boirac el la Dijona Universitato kiu grandege helpis al la organizado de tiuj paroladoj, al S^ro profesoro Offret el Liono, al ĉiuj per kies financa subteno ni prosperis efektivigi tiun gravan propagandan agon : nome la Franca Turing-Klubo, la Esperantista Grupo el Dijono, la jurnalo « La Belga Sonorilo » kaj precipe S^ro L. de Beaufront kiu denove provis sian ekstreman sindonemon por nia kara afero ; fine, al la paroladanto mem, al S^ro profesoro Lambert kiu, volonte konsentinte fari longan veturadon, alvenis por dissemi sur la fruktoriĉan teron de niaj Universitatoj la Esperantan semon kaj kies talento kaj sindonemo nepre certigos la sukceson de Esperanto en nia patrujo.

MAURICE SEYNAEVE.

---

siècles, rappela le succès éphémère du Volapük et finalement présenta l'Esperanto comme une langue artificielle simple, flexible, harmonieuse et ayant fait ses preuves. Il rappela les premiers pas de l'Esperanto, l'abnégation de M. de Beaufront qui, ayant abandonné son propre travail, entreprit la propagande de l'Esperanto et fonda la société française pour la propagande de l'Esperanto. Par quelques exemples particulièrement bien choisis, M. Lambert, devant un auditoire de plus en plus émerveillé, donna la grammaire de l'Esperanto et convainquit facilement toutes les personnes présentes.

Plus d'une fois, au cours de son exposé, notre ami français fut obligé de s'arrêter, interrompu par les applaudissements du public.

Nul doute que cette conférence aura une grande importance au point de vue de la propagande de notre chère langue à Anvers.

Le même jour, après sa conférence, M. Lambert rendit visite à nos amis anversois, dans leur beau local de la Taverne Royale. Malgré l'heure tardive, une trentaine d'espérantistes y attendaient le plaisir de pouvoir serrer la main de l'éminent professeur. Pendant deux heures encore, on parla de l'Esperanto, mais cette fois en Esperanto, car nos amis d'Anvers, grâce à leur cours de perfectionnement, parlent tous à présent la langue de Zamenhof. Aussi sommes-nous certain que, de cette charmante soirée, M. Lambert et son compagnon M. Seynaeve conserveront toujours un excellent souvenir.

LEO.

Il ne nous reste plus qu'à renouveler ici l'expression des sentiments de reconnaissance, que nous avons déjà exprimés publiquement, lors de la dernière conférence, parmi les membres du groupe d'Anvers, envers tous ceux dont l'intervention dévouée a garanti le succès de cette tournée de conférences : à M. le recteur Boirac de l'Université de Dijon qui apporta une aide excessivement utile à l'organisation des conférences, à M. le professeur Offret de Lyon, à tous ceux dont le secours financier permit de réaliser cet important projet de propagande, notamment le Touring-Club de France, le Groupe Espérantiste de Dijon, le journal « La Belga Sonorilo », et surtout M. L. de Beaufront dont le dévouement extrême à notre chère cause a pu s'affirmer une fois de plus ; enfin, au conférencier même, M. le professeur Lambert, qui n'a pas reculé devant un long voyage pour venir semer sur le sol fertile de nos Universités la semence Espérantiste et dont le talent et le dévouement assureront d'une façon définitive le succès de l'Esperanto dans notre patrie.

MAURICE SEYNAEVE.

herinnerde den kortstondigen bijval van het Volapük en stelde eindelijk het Esperanto voor als eene eenvoudige, voegzame, welluidende kunsttaal, die reeds blijken gegeven heeft. Hij herinnerde de eerste stappen van het Esperanto, de zelfverloochening van M. de Beaufront die, zijn eigen werk verlaten hebbende, de verspreiding van het Esperanto ondernam en de Fransche maatschappij tot verbreiding van het Esperanto stichtte. Door eenige wonderwel gekozene voorbeelden gaf M. Lambert vóór de meer en meer verbaasde toehoorders, de spraakleer van het Esperanto en overtuigde gemakkelijk de aanwezige personen.

Meer dan eens, binst den loop zijner uiteenzetting, was onze Fransche vriend verplicht op te houden, onderbroken door de toejuichingen van het publiek.

Geen twijfel of deze voordracht zal een groot belang hebben onder het oogpunt van de verbreiding onzer lieve taal te Antwerpen.

Den zelfden dag, na zijne voordracht, bracht M. Lambert bezoek aan onze Antwerpsche vrienden, in hun lokaal der Taverne Royale. Niettegenstaande het late uur wachtten er een dertigtal Esperantisten het geluk af, de hand van den uitnemenden leeraar te mogen drukken. Gedurende nog twee uren sprak men over het Esperanto, maar dezen keer in het Esperanto, want onze vrienden van Antwerpen, dank aan hunnen volmakingsleergang, spreken tegenwoordig allen de taal van Zamenhof. Ook zijn wij zeker dat M. Lambert en zijn gezel, M. Seynaeve, altijd eene uitmuntende gedachtenis van dezen aangenamen avond zullen bewaren.

Er blijft ons niets meer over dan hier de uitdrukking der gevoelens van dankbaarheid te vernieuwen, welke wij reeds openbaarlijk, binst de laatste redevoering onder de leden der Antwerpsche groep, uitgedrukt hebben, jegens al dezen wier verkleefde tusschenkomst den bijval dezer voordrachtreis gewaarborgd heeft : aan M. den rector Boirac der Hoogeschool van Dijon die eene uiterst nuttige hulp bracht aan de inrichting der voordrachten ; aan M. den leeraar Offret, van Lyon, aan al dezen wier geldelijke hulp toeliet dit belangrijk propaganda-ontwerp te verwezentlijken, namelijk den Touring-Club de France. De Esperantische groep van Dijon, het dagblad « La Belga Sonorilo », en vooral M. L. de Beaufront, wiens uiterste verkleefdheid aan onze lieve zaak zich eens te meer heeft kunnen bevestigen ; eindelijk aan den voordrachtgever zelf, M. den leeraar Lambert, die niet terugdeinsde voor eene lange reis om op den vruchtbaren grond onzer Hoogescholen het Esperantische zaad te komen zaaien, en wiens talent en verkleefdheid den voorspoed van het Esperanto in ons land op eene besliste manier zullen verzekeren.

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Tra la Mondo Esperantista.

La « Juna Esperantisto » ĵurnalo kiu estis skribita ĝis nun de kelkaj Svisaj junaj samideanoj, fariĝos, de l'unua de januaro 1904[a], internacia revuo por ĉiuj gejunuloj. Ĝi eliros regule kaj nur en Esperanto po ses numeroj ĉiujare. La kosto de la jarabono estas 2 frankoj; tamen niaj junaj amikoj vokas helpon de protektantaj abonantoj kiuj pagos 5 frankojn ĉiujare; sin turni al S[ro] Hektoro Holder, avenue des Vollandes, 9, Genève (Svisujo). « Juna Esperantisto » eliris ĝis hodiaŭ sub tre modesta formo kaj sukcesis ; ni ĝojas pri ĝia regula eliro kaj deziras al ĝi multe da sukceso kaj da.... abonantoj. Por la maltimuloj, ŝanco ridetas ! Ĝia pliaĝa frato « Svisa Espero » kiu ankaŭ estis litografiita, eliros baldaŭ sub nova formo tute presita; unu el ĝiaj redaktoroj, S[ro] Borel, vicprezidanto de la Svisa Societo, vizitis nin, alportis koran saluton de la Svisaj amikoj, kaj daŭrigis sian vojaĝon ĝis Berlino, kie li loĝos dum la tuta vintro kaj promesis fari tie varman propagandon.

La nova revuo, pri kiu ni parolis longe en antaŭa numero, estas en presejo. Ĝi sin turnos ne nur al la medicinistoj tiel, kiel estis unue decidite, sed ankoraŭ al ĉiuj scienculoj; ĝia programo plilarĝiĝas kaj ĝia redakcio enhavos multajn nomojn tre konatajn ĉe la sciencaj kluboj. Ĝia definitiva titolo estas : « Internacia Scienca Revuo ». Iniciativa komitato gvidos ĝiajn unuajn paŝojn kaj la aliĝoj jam ricevitaj promesas favoran akcepton.

***

Niaj kunfratoj « Lingvo Internacia », « L'Espérantiste » kaj « La Lumo » vokas ankaŭ helpon kaj bonvolon de ĉiuj sinceraj esperantistoj por uzi nur Esperanton en plena konformeco kun la principoj kaj ekzemploj de doktoro Zamenhof. Oni devas precipe postuli tiun plenan konformecon en niaj ĵurnaloj, revuoj kaj aliaj verkoj.

Niaj legantoj konas sufiĉe nian opinion.

« Lingvo Internacia » diras : « Unue kaj antaŭ ĉio, ni devas laŭtege proklami, ke ni volas enkonduki en Esperanton nenian ŝanĝon. Nia lingvo vivas : ĝi do estas praktika; ĝi do sufiĉas kaj devas sufiĉi nun tia, kia ĝi estas.

A travers le monde Espérantiste.

Le journal « Juna Esperantisto » qui fut écrit jusqu'aujourd'hui par quelques partisans suisses, deviendra, à partir du 1er janvier 1904, la revue internationale pour tous les jeunes. Il paraîtra régulièrement et rien qu'en Esperanto, avec six numéros par an. Le coût de l'abonnement annuel est de 2 fr. ; cependant nos jeunes amis réclament l'aide d'abonnés protecteurs lesquels payeront 5 fr. par an ; s'adresser à M. Hector Holder, Avenue des Vollandes, 9, à Genève (Suisse). « Juna Esperantisto » a toujours paru sous une forme très modeste et a réussi ; nous nous réjouissons de sa publication régulière et nous lui souhaitons beaucoup de succès et beaucoup...... d'abonnés. La fortune sourit aux audacieux !

Son frère aîné « Svisa Espero » qui lui aussi était lithographié, paraîtra bientôt sous un nouveau format, entièrement imprimé ; un de ses rédacteurs, M. Borel, vice-président de la Société suisse, qui nous a rendu visite, nous apporta un salut cordial des amis suisses, et a continué son voyage vers Berlin, où il séjournera tout l'hiver et où il se promet de faire une chaude propagande.

La nouvelle revue, dont nous avons parlé longuement dans un précédent numéro, est sous presse. Elle s'adressera non seulement aux médecins, ainsi qu'il avait d'abord été décidé, mais encore à tous les savants ; son programme s'élargit et sa rédaction réunira plusieurs noms très connus dans les milieux scientifiques. Son titre définitif est : « Internacia Scienca Revuo » (Revue internationale scientifique). Un comité d'initiative guidera ses premiers pas et les adhésions déjà recueillies font prévoir un accueil favorable.

***

Nos confrères « Lingvo Internacia », « L'Espérantiste » et « La Lumo » font aussi appel à l'appui et au bon vouloir de tous les espérantistes sincères pour n'employer que l'Esperanto en pleine conformité avec les principes et les exemples du docteur Zamenhof. On doit principalement exiger cette entière conformité de nos journaux, revues et autres publications.

Nos lecteurs connaissent suffisamment notre opinion.

« Lingvo Internacia » dit : « Premièrement et avant tout, nous devons proclamer par dessus tout, que nous ne voulons introduire dans l'Esperanto, aucun changement. Notre langue vit, elle est donc pratique ; elle suffit donc et doit suffire actuellement telle qu'elle est. Nous combattons énergiquement

Dwars door de Esperantische wereld.

Het blad « Juna Esperantisto » dat tot hedendaags door eenige Zwitsersche aanhangers geschreven werd, zal, te beginnen met 1[en] Januari 1904 het wederlandsch overzicht voor alle jongen worden. Het zal alleenlijk in het Esperanto verschijnen, met zes nummers per jaar. De prijs van de jaarlijksche inschrijving is 2 fr., nogtans roepen onze jonge vrienden de hulp in van bescherminschrijvers, die 5 fr. per jaar zullen betalen ; zich te wenden tot M. Hector Holder, Avenue des Vollandes, 9, te Geneve (Zwitserland). « Juna Esperantisto » heeft altijd onder een zeer nederigen vorm verschenen en heeft gelukt ; wij verheugen ons over zijne regelmatige uitgave en wij wenschen hem veel bijval en veel... inschrijvers. De fortuin glimlacht tot de durvers !

Zijn oudere broeder « Svisa Espero » die ook gesteendrukt was, zal welhaast onder een nieuw formaat verschijnen, gansch gedrukt ; een zijner opstellers, M. Borel, ondervoorzitter der Zwitsersche maatschappij, die ons een bezoek gebracht heeft, brengt ons een hertelijken groet der Zwitsersche vrienden, en heeft zijne reis voortgezet naar Berlijn, waar hij den ganschen Winter zal verblijven, en waar hij zich eene warme propaganda belooft.

Het nieuwe overzicht waarvan wij in 't lange, in een voorgaande nummer gesproken hebben, is onder pers. Het zal zich niet alleenlijk tot de geneesheeren wenden, gelijk het eerst besloten was, maar ook tot alle geleerden ; zijn programma verbreedt en zijn opstelraad zal verscheidene namen, zeer gekend in de wetenschappelijke kringen, vereenigen. Zijn bepaalde titel is : « Internacia Scienca Revuo » (Wederlandsch wetenschappelijk overzicht.) Een aanvangs-comiteit zal zijne eerste stappen richten en de reeds gewonnen aanklevingen doen eene gunstige ontvangst voorzien.

***

Onze medebroeders « Lingvo Internacia », « l'Espérantiste » et « La Lumo » doen ook eenen oproep tot den steun en den goeden wil van alle rechtzinnige Esperantisten, om slechts het Esperanto, ten volle gelijkvormig aan de grondpunten en het voorbeeld van doctoor Zamenhof, te gebruiken. Men moet voornamelijk deze gansche gelijkvormigheid eischen van onze dagbladen, overzichten en andere uitgaven. Onze lezers kennen genoegzaam onze meening.

« Lingvo Internacia » zegt : « Eerst en vooral moeten wij boven alles verkondigen, dat wii in het Esperanto geene enkele verandering willen brengen. Onze taal leeft : zij is dus praktisch ; zij vergenoegt dus en moet voor het oogenblik genoegen, gelijk zij is. Wij bestrijden krachtdadig alle hervorming « tot verbetering » want wij zijn van gevoelen dat alle « verbetering » de zekere dood

Ni kiel eble plej forte batalos kontraŭ ĉiu reformo « pliboniga » ĉar ni opinias, ke ia ajn « plibonigo » estus definitiva mortigo de nia afero. Se ni volas venki, ni devas nepre ĉiuj konservi nur unu lingvon saman unuforman ».

« L'Espérantiste » enhavas gravan artikolon de S^ro^ L. de Beaufront. Li rememorigas pri tio, kion li skribis en « L'Esperantisto » en la 1893^a^ jaro : « Amikoj, kredu al mi, la danĝero por Esperanto ne estas la indiferenteco, nek eĉ la malamikeco de ĉiuj, ĝi estas la prefero kaj la arbitra uzado de novaj formoj en la lingvo ».

« La Lumo » reproduktas nian opinion kaj aldonas :

« Tian deklaracion ni tute akceptas kaj deziras ke niaj legantoj konsideru ĝin kiel nia propra. Esperanto estas plena meĥanismo kiun ni devas akcepti tiel, kiel ĝi nun estas, aŭ ne akcepti. Pri tio ŝajnas al ni ke tuta esperantistaro konsentas. »

***

Samtempe la « Fundamenta Krestomatio » de D^ro^ Zamenhof, ni ankaŭ ricevis « Komercaj leteroj » de niaj amikoj P. Berthelot kaj Ch. Lambert; prezo 0,50 franko, ĉe Hachette kaj K^io^ kaj ĝiaj tenejoj. Tiu broŝuro enhavas multajn modelojn da leteroj, avizoj, kambioj, reklamoj, anoncoj, k. t. p. kiuj gvidos la komercistojn kaj permesos al ili facile kaj ĝuste redakti iliajn esperantajn skribaĵojn. Dezirante fari persone specialan propagandon ĉe la komercaj Societoj, ni petas amikojn sendi al ni ĉiujn komercajn presaĵojn, kiujn ili ricevus aŭ almenaŭ sciigi nin pri tio. De nun ni dankas ilin.

***

Ĉie la kursoj de la grupoj daŭriĝas kaj ni ricevis multajn bonajn sciigojn pri ilia sukceso. Ni ne havas sufiĉe da loko por detali ĉion, sed ni citos precipe la belajn rezultatojn ricevitajn de la grupo de Amiens, ne nur en tiu urbo, sed ankoraŭ en ĝiaj ĉirkaŭaĵoj, kaj paroladon de S^ro^ Davidov en la pedagogia lernejo de Silistra (Bulgarujo); rezultato: fondo de kurso ĉe tiu lernejo por la estontaj instruantoj.

La dua numero de la Angla ĵurnalo « The Esperantist » estas tiel interesinda kiel la unua, kaj ni esperas ke ĝi daŭrados longe kaj progrese. De Japanujo, oni anoncas fondon de kelkaj grupoj kiuj elektis nomojn

---

toute réforme « d'amélioration », car nous sommes d'avis que toute « amélioration » serait la mort définitive de notre cause. Si nous voulons vaincre nous devons tous conserver, au dessus de tout, une même langue, uniforme ».

« L'Espérantiste » contient un important article de M. de Beaufront, qui rappelle ce qu'il écrivait dans « La Esperantisto » en 1893 :

« Amis, croyez-moi, le danger pour l'Esperanto, ce n'est pas l'indifférence, ni même l'inimitié de tous, c'est la préférence ou l'usage arbitraire de nouvelles formes dans la langue. »

« La Lumo » reproduit notre opinion antérieurement exprimée et ajoute :

« Nous acceptons entièrement cette déclaration et désirons que nos lecteurs la considèrent comme nôtre. L'Esperanto est un mécanisme complet que nous devons accepter tel qu'il est actuellement ou ne pas accepter. Sur ce point il nous semble que tout le monde espérantiste est d'accord ».

***

En même temps que la « Chrestomathie fondamentale » du Dr Zamenhof, nous avons reçu « Lettres commerciales » de nos amis P. Berthelot et Ch. Lambert; prix 0.50 fr. chez Hachette et Cie, et ses dépôts. Cette brochure donne de nombreux modèles de lettres, avis, traites, réclames, annonces, etc. qui guideront les commerçants et leur permettront de rédiger facilement et avec justesse leurs écritures en Esperanto. Désirant faire personnellement une propagande spéciale parmi les Sociétés commerciales, nous prions nos amis de nous envoyer tous les imprimés commerciaux qu'ils recevraient ou au moins de nous en faire part. Dès maintenant, nous les en remercions.

***

Partout les cours des groupes se poursuivent et nous recevons de nombreuses communications concernant leur succès. La place nous manque pour tout détailler, mais nous citerons principalement les beaux résultats acquis par le groupe d'Amiens, non seulement dans cette ville, mais encore dans les environs, et une conférence de M. Davidov à l'école pédagogique de Silistra (Bulgarie) ; résultat : établissement d'un cours dans cette école, pour les futurs instituteurs.

Le second numéro du journal anglais « The Esperantist » est aussi intéressant que le premier, et nous espérons qu'il continuera longtemps et progressivement.

Au Japon, on signale la fondation de quelques groupes qui ont choisi des noms tout à fait orientaux : L'étoile brillante,

onzer zaak zou zijn. Indien wij willen overwinnen, moeten wij allen, boven alles, eene zelfde taal bewaren, eenvormig. »

« L'Espérantiste » behelst een belangrijk artikel van M. de Beaufront, die herinnert wat hij in 1893 in « La Esperantisto » schreef :

« Vrienden, gelooft mij, het gevaar voor het Esperanto is niet de onverschilligheid, zelfs niet de vijandschap van allen, 't is de voorkeur of het tusschenkomstig gebruik van nieuwe vormen in de taal. »

« La Lumo » schrijft onze meening, vroeger uitgedrukt, over en voegt erbij :

« Wij aanveerden ganschelijk deze verklaring en verlangen dat onze lezers ze als de onze aanzien. Het Esperanto is een volledig mecanisme, dat wij moeten aanveerden gelijk het hedendaags is, ofwel niet aanveerden. Op dit punt blijkt het ons dat de gansche Esperantische wereld het eens is. »

***

Ten zelfden tijde als de « Chrestomathie fondamentale » van Doktor Zamenhof, hebben wij « Lettres commerciales » ontvangen van onze vrienden P. Berthelot en Ch. Lambert ; prijs 0,50 fr. bij Hachette en Cie en zijne bijhuizen. Deze brochuur geeft talrijke voorbeelden van brieven, berichten, wissels, aanbevelingen, aankondigingen, enz., die de handelaars zullen leiden en zullen toelaten gemakkelijk en juist hunne schriften in het Esperanto op te stellen.

Wenschende persoonlijk eene bijzondere propaganda onder de handelsmaatschappijen te doen, bidden wij onze vrienden, ons alle handelsdrukwerken, die zij zouden ontvangen, te zenden, of er ons ten minste kond van te doen. Van nu af bedanken wij er hen over.

***

Overal gaan de leergangen der groepen vooruit en wij ontvangen talrijke mededeelingen nopens hun wellukken. De plaats ontbreekt ons om alles te bespreken, maar wij noemen voornamelijk de schoone uitslagen, bekomen door de groep van Amiens, niet alleen in deze stad, maar ook in de omstreken, en eene voordracht van M. Davidov in de opvoedingsschool van Silistra (Bulgarië) ; uitslag : inrichting van een leergang in deze school, voor de toekomende onderwijzers.

Het tweede nummer van het Engelsch blad « The Esperantist » is zoo merkweerdig als het eerste, en wij hopen dat het lang en voorspoediglijk zal voortdoen. In Japan meldt men de stichting van eenige groepen die gansch Oostersche namen gekozen hebben : De schitterende ster, de morgenster, van de hoop, van het Noorden,

tute orientaju : Stelo brilanta, Steloj de la mateno, de la espero, de la nordo, de la maro, k. t. p. Baldaŭ ni esperas ke « La Belga Sonorilo » havos, en tiu malproksima lando, bonan korespondanton.

***

Tiel finiĝas la jaro 1903ª. La vojo transirita permesas ekvidi proksiman alvenon al la celo. Sed, por tio, ni bezonas helpon de ĉiuj, ĉiam kaj ĉie. Multaju novaju aliĝantoju ni ricevis; ni esperas ke siavice ili alkondukos al la Ideo grandanombron da fervoraj batalantoj.

Esperantistoj, ni pensu pri tio kaj laboradu !

Jos. JAMIN.

Kroniko Belga.

Bruĝo. — La Bruĝaj Esperantistoj, kiuj provizore grupiĝis antaŭ kelkaj monatoj, ĵus fondis, dank' al la senlaciĝa klopodado de Sro Witteryck, definitivan grupon. Jen la membroj de ĝia komitato :

Prezidanto : Sro A.-J. Witteryck.
Vicprezidanto : Sro J. Van Haecke.
Sekretarioj : Sro H. Lekeu, 49, Rue Wallonne.
Sro E. Deltombe, Quai Long.
Kasistino : Frino B. De Bois.

Ni deziras por tiu nova grupo plej grandan sukceson ĉe nia malnova flandra urbo.

Wevelghem. — Nia fervora amiko, Sro Vande Putte, komencis publikan kurson de Esperanto ĉe kiu ĉeestis kvardeko da lernantoj : tiu nombro cetere pligrandiĝas je ĉiu kurso. La entuziasmo, kiun Sro Vande Putte prosperis naski ĉe la ĉiaprofesiaj personoj de sia urbeto kaj de la najbaraj vilaĝoj montras kion povas fari la iniciativo kaj la fervoro de unu Esperantisto, eĉ ĉe lokoj ŝajne nefavoraj je nia propagando.

Loveno. — Ĉiam multe da agemeco ĉe niaj Lovenaj amikoj. Por plifaciligi la ellernadon de la lingvo, ili ĵus estigis urbaju « rondirantaju gazetoju » : naŭ ĵurnaloj jam rondiradas inter la anoj de la grupo. Oni sciigas nin ke nova kaj tre bela Esperantista festo okazos la 20an de Decembro.

---

l'étoile du matin, de l'espoir, du Nord, de la mer, etc. Bientôt nous espérons que « La Belga Sonorilo » aura, en ce pays lointain, un bon correspondant.

***

Ainsi se termine l'année 1903. Le chemin parcouru permet d'entrevoir la prochaine arrivée au but. Mais, pour cela, nous avons besoin de l'aide de tous, toujours et partout. De nombreux adhérents nouveaux sont venus à nous ; à leur tour nous espérons qu'ils amèneront à l'Idée, un grand nombre de fervents combattants.

Espérantistes, pensons-y et travaillons !

Jos. JAMIN.

Chronique Belge.

Bruges. — Les Espérantistes brugeois, qui s'étaient constitués en un groupe provisoire il y a quelques mois, viennent de fonder, grâce aux efforts soutenus de M. Witteryck, un groupe définitif. Voici la composition de son comité :

Président : M. A.-J. Witteryck.
Vice-président : M. J. Van Haecke.
Secrétaires : M. H. Lekeu, 49, rue Wallonne.
M. E. Deltombe, Quai Long.
Trésorier : Mlle B. De Bois.

Nous souhaitons à ce nouveau groupe le plus grand succès dans notre vieille cité flamande.

Wevelghem-lez-Courtrai. — Notre fervent ami, M. Vande Putte, a commencé un cours public d'Esperanto qui a réuni une quarantaine d'élèves ; ce nombre s'accroît d'ailleurs à chaque cours. L'enthousiasme qu'a réussi à susciter M. Vande Putte parmi les personnes de toutes professions de sa petite localité et des villages voisins est une preuve de ce que peuvent l'initiative et le zèle d'un seul Espérantiste, même dans les endroits qui semblent peu favorables à notre propagande.

Louvain. — Toujours beaucoup d'animation chez nos amis de Louvain. Pour faciliter l'étude de la langue, ils viennent de créer des « journaux circulants » locaux : neuf journaux circulent déjà parmi les membres du groupe. Une nouvelle fête espérantiste, très brillante, nous est annoncée pour le 20 décembre.

van de zee, enz. Wij hopen dat « La Belga Sonorilo » welhaast in dit verre land een goeden briefwisselaar hebben zal.

***

Zoo eindigt het jaar 1903. De afgelegde weg laat toe de toekomende aankomst tot het doel te gemoet te zien. Maar daarom hebben wij de hulp van allen noodig, altijd en overal. Talrijke nieuwe aanhangers zijn tot ons gekomen ; wij hopen dat zij, op hunne beurt, een groot getal vurige strijders tot het Denkbeeld zullen aanbrengen.

Esperantisten, denken wij eraan en laat ons werken !

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

Belgische kroniek.

Brugge. — *De Brugsche Esperantisten, die zich over eenige maanden in eene voorloopige groep vereenigd hadden, komen, dank aan de standvastige pogingen van M. Witteryck, een bepaalden kring in te richten. Ziehier de samenstelling van zijn bestuur :*

Voorzitter : M. A.-J. Witteryck.
Onder-voorzitter : M. J. Van Haecke.
Schrijvers : M. H. Lekeu, 49, Waalsche straat.
M. E. Deltombe, Lange rei.
Schatbewaarster : Mej. B. De Bois.

Wij wenschen aan deze nieuwe groep den grootsten bijval in onze oude Vlaamsche stad.

Wevelghem-bij-Kortrijk. — *Onze vurige vriend, M. Vande Putte, heeft een openbaren leergang begonnen, die een vijftigtal leerlingen vereenigd heeft : dit getal groeit, ten andere, bij iederen leergang aan. De geestdrift welke M. Vande Putte heeft weten te verwekken onder de personen van alle doeningen zijner kleine vlek en der naburige dorpen, is een bewijs van hetgeen de aanvangsmanier en de iever van een enkelen Esperantist vermogen, zelfs in plaatsen die weinig voorspoedig blijken voor onze propaganda.*

Leuven. — *Altijd veel bezieling bij onze vrienden van Leuven. Om de studie der taal te vergemakkelijken komen zij plaatselijke « vlugbladen » te verzinnen : reeds negen bladen verspreiden zich onder de leden van de groep : Een nieuw, zeer schitterend, Esperantisch feest wordt ons voor den 20en December aangekondigd.*

La Gazetaro. — La paroladoj de Sro profesoro Lambert evidente naskis tre multe da ĵurnalaj artikoloj, raportantaj pri tiuj paroladoj, en la kelkaj urboj kiujn trairis nia simpatia franca samideano. Ni, plie, citu « Le Bien Public » (Gento), « La Métropole » kaj « Handelsblad » (Antverpeno) en kiuj Sro Mattelaer, el Loveno, daŭrigis sian propagandon por Esperanto ĉe la katolikoj; « Le Progrès Catholique » (Namur) kiu enhavis artikolon iom skeptikan; ankoraŭ kelkajn bonegajn artikolojn en « De Limburger » (Tongres) de Sro Niko, en « L'Union » (Dinant) de Sro A. Panier, kaj en « Klim op » (Loveno) de Sro E. Mathys. Ni speciale konigu la propagandon per la gazetaro kiun ĵus komencis kelkaj novaj partianoj el Andenne : Sro Dro Mélin el Andenne enpresigis en « L'Impartial », tiea ĵurnalo, longan kaj bonegan artikolon kaj Sro Dro Godfrind, el Seilles-Andenne, publikigis en la grava kuracista ĵurnalo « Le Scalpel », pri kiu ni jam raportis antaŭ kelke da tempo, tre longan leteron por Esperanto ; ni esperas el tio plej bonajn rezultatojn kaj kore dankas la skribinton.

La « Centra Librovendejo » el Antverpeno (15, Rue Leys) ĵus eldonis nomaron de la libroj kiujn ĝi vendas; sur la unua paĝo ni vidis la plenan nomaron de ĉiuj Esperantaj lernolibroj kaj literaturaj verkoj.

En diversaj aliaj lokoj de Belgujo, oni preparas aŭ faras ageman propagandon por Esperanto ; ni pri tio raportos kiam ni posedos detalajn sciigojn.

Maurice SEYNAEVE.

Ĉoj.

Eltirita el la « Bulletins de l'Académie Royale de Belgique » (Protokolaro de la Reĝa Akademio de Belgujo).

Klaso de Sciencoj

Internacia Unuigo de la Akademioj

Komuniko farita ĉe la Klaso de Sciencoj, la 4an de Julio 1903, de Sro De Tilly, membro de la Akademio.

Sro De Tilly raportas pri la misio kiun li plenumis en Londono de la 3a ĝis la 6a de Junio, kiel delegito de la Akademio ĉe la komitato de la Internacia Unuigo.....

Sro De Tilly memorigas pri la deveno kaj la celo de la Internacia Unuigo kiu estas fondita por lernado de demandoj havantaj ĝeneralan intereson, kiuj povas ricevi solvon nek de izolataj scienculoj, nek eĉ de izolataj Akademioj, kaj kiuj postulas internacian konsenton.

. . . .

Sro De Tilly finigas sian komunikon per la sekvantaj pripensoj pri la uzo de lingvoj : « Dum la jaroj 1900a kaj 1901a, en Parizo, la ĉefa lingvo uzita ĉe la kunvenoj de l' Unuigo estis, nature, la Franca. En Londono, dum 1903, la Angla kaj Germana lingvoj multe superregis. Kvankam tiuj idiomoj ne estas por mi tute fremdaj, mi sentis gravan malfacilecon por sekvi la disputojn kaj mi konstatis ke mi ne estas

---

La Presse. — Les conférences de M. le professeur Lambert ont évidemment donné lieu à un très grand nombre d'articles de presse dans les diverses villes qu'a traversées notre sympathique partisan français. Citons « Le Bien Public » (Gand), « La Métropole » et le « Handelsblad » (Anvers) dans lesquels M. Mattelaer de Louvain continue sa propagande en faveur de l'Esperanto dans le monde catholique, « Le Progrès Catholique » de Namur qui a publié un article quelque peu sceptique ; encore quelques excellents articles parus dans « De Limburger » (Tongres) de M. G. Niko, dans « L'Union » (Dinant) de M. A. Panier, et dans « Klim op » (Louvain) de M. E. Mathys. Une mention spéciale est due à la propagande, par voie de la presse, que viennent d'inaugurer quelques nouveaux amis d'Andenne : M. le Dr Mélin, d'Andenne, a fait insérer dans « L'Impartial » un long et très bel article et M. le Dr Godfrind de Seilles-Andenne a publié dans l'important journal médical « Le Scalpel », dont nous avons parlé, il y a quelque temps, une très longue lettre en faveur de l'Esperanto ; nous en attendons les plus heureux résultats et en remercions vivement l'auteur.

La « Librairie Centrale » d'Anvers (15, Rue Leys) vient de publier un catalogue des livres qu'elle met en vente : nous y remarquons en première page la liste complète de tous les manuels d'étude et ouvrages littéraires de l'Esperanto.

Sur divers autres points de la Belgique, une propagande active se prépare ou est menée en faveur de notre langue ; nous en parlerons quand des détails précis nous seront parvenus.

Maurice Seynaeve.

De Drukpers. — *De voordrachten van M. den leeraar Lambert heeft natuurlijk plaats gegeven aan een groot getal drukpersartikels in de verscheidene steden, welke onze sympathische Fransche aanhangers doorloopen heeft. Noemen wij « Le Bien Public » (Gent) « La Métropole » en het « Handelsblad » (Antwerpen) waarin M. Mattelaer van Leuven zijne propaganda ten voordeele van het Esperanto in de katholieke wereld, voortzet, « Le Petit Bleu », « Le Progrès Catholique » van Namen die een nogal twijfelzuchtig artikel gegeven heeft, nog eenige uitmuntende artikelen verschenen in « De Limburger » (Tongeren) van M. G. Niko ; in « L'Union » (Dinant) van M. A. Panier ; en in « Klim op » (Leuven) van M. E. Mathys. Eene eervolle melding is verschuldigd aan de propaganda, bij drukpersweg, welke eenige nieuwe vrienden van Andenne komen in te voeren : M. den doktoor Mélin, van Andenne heeft in « L'Impartial » een lang en zeer schoon artikel doen opnemen, en M. de doktoor Godfrind van Seilles-Andenne, heeft in het belangrijk geneeskundig blad « Le Scalpel », waarvan wij over eenigen tijd gesproken hebben, een zeer langen brief ten voordeele van het Esperanto uitgegeven : wij verwachten er de gelukkigste uitslagen van en bedanken er over vuriglijk den opsteller.*

De « Librairie Centrale » van Antwerpen (15, Leysstraat) komt eene kataloog uit te geven van de boeken welke zij te koop stelt : wij bemerken er op de eerste bladzijde de volledige lijst van al de studieboeken en letterkundige gewrochten van het Esperanto.

Op verscheidene andere punten van België wordt eene werkdadige propaganda bereid of gevoerd ten voordeele van onze taal : wij zullen erover spreken wanneer nauwkeurige inlichtingen ons zullen toegekomen zijn.

Vertaald door A.-J. WITTERYCK.

sola en tiu okazo. La malfacileco grandigos kiam la Franca, Angla kaj Germana lingvoj ne estos plu akceptitaj, laŭ komuna konsento, kiel la solaj lingvoj uzotaj. Estas do dezirebla ke la scienculoj okupiĝas pri enkonduko de helpanta internacia lingvo, arte, logike kaj simple konstruita, ne havante neregulaĵojn, esceptaĵojn, dubajn kazojn (egalsencajn vortojn, samnomojn k. t. p.) aŭ malfacilaĵojn de ia speco, precipe pri la konjugacio de la verboj kaj, kontraŭe, tiu interkomunikilo havos unuforman kaj facilan elparoladon por ĉiuj nacioj.
Artefaritaj lingvoj jam ekzistas ; ili plenumas la kondiĉojn pli aŭ malpli taŭge, sed mi ne deziras, nune, proponi unu el ili prefere ol aliaj. Estas sendube tro malfrue por akcepti tiun projekton antaŭ la kunveno de la 1904a jaro ; sed se oni volus serioze tion, estus facile enkonduki uzon de internacia idiomo ĉe la ĝenerala kunveno de 1907, kaj eĉ ĉe la prepara kunveno de la komitato dum 1906. » (Protokolo no 8, jaro 1903a).
Ni esperas ke la deklaracio de la simpatia leŭtenanta-ĉefgeneralo De Tilly estas profetaĵo kaj ke la scienculoj de ĉiuj nacioj akceptos liajn proponon kaj opinion — uzi internacian lingvon.

***

Posta flanko de fama proceso.
La proceso Kwilecki ĉiam estos fama en la juĝa historio de Germanujo. Oni diras prave ke la tuta mondo sekvis, kun intereso, la kortuŝantajn disputojn de tiu eksterordinara proceso. La gravaj demandoj pri kiuj oni disputis, enmiksiĝis kun lingva demando. Prave oni ankoraŭ rimarkigis ke la juĝaj disputoj estus daŭrintaj nur unu anstataŭ tri semajnojn se la atestantoj kaj la kulpiganto lingve estus komprenintaj unu la aliajn. Efektive, oni devis voki helpon de tradukistoj ĉar la ducento da cititaj atestantoj komprenas nenian vorton de la Germana lingvo : ĉiuj estas Poloj.
La kulpigitoj estis grafino Wesierska-Kwilecka, naskita Bninska de Wroblewo, akuŝistino Ossowska, ĉambristinoj Knoska-Gornecka kaj Bronislawa. Estis ankoraŭ kunkulpigitoj, akuŝistinoj Mlodzokoniczka, Chrowsklinska, Pribiszlawokorinska kaj Szymoniczalewska, kuracistoj Klonowiczalski kaj Slupicanowski, k. t. p.
La prezidanto de la juĝa kortego estis kvazaŭ frenezigita pro la neordinaraj nomoj de la atestantoj cititaj de la kulpigantaro kaj de la defendantaro.
Jam li diris : « La atestanto Bresweski foriĝu ; voku la atestanton Mdccclxi. » Tiam la ĵura tradukisto sin intermetis kaj diris : « Mi rimarkigos al Sinjoro Prezidanto ke Mdccclxi ne estas atestanto, tio montras, per Romaj ciferoj, la daton de la konstruo de la kastelo Kwilecki de Wroblewo, 1861. » !!!
Tiu fama proceso estas finita ; ĉiuj kulpigitoj estas senkulpigitaj.

Tradukis Jos. JAMIN.

***

Neforgesebla tago. Kiam, lastan Vendredon, mi revenis de la lernejo, mi renkontis en la Stacistrato Sron Ch. Lambert, profesoron en Diĵono, Sron Seynaeve, redaktoron de « La Belga Sonorilo » mian amikon Van Dieren, prezidanton de l' Esperanta Lovena Grupo, kune kun Sroj P. Mattelaer kaj de Pierpont, estroj de la Esperantista Katolik-Universitata grupo. La renkonto plenigis je vera plezuro la korojn de ĉiuj. Car estas vera feliĉo fratiĝi kun personoj kiuj kunlaboradas por la sukceso de l' sama afero, kiuj fidas je l' venko de l' sama homaramanta ideo kaj deziras atingi la saman idealon, malgraŭ la diverseco de siaj nacieco, gepatra lingvo, politikaj opinioj kaj sociala stato. Simila signo, l' esperanta steleto, brilis sur ĉiuj brustoj, kiel atestaĵo de la sameco de l' espero, kiuj plenigis ĉiujn korojn. De la unuaj momentoj, la plej amika interparolado, kiel oni facile divenos, traktis nur pri nia kara internacia lingvo. Antaŭe mi ofte interkorespondis kun Sro Seynaeve, nia sindonema samideano el Kortrako, sed ĝis tiam, mi neniam havis okazon interparoladi esperante kun iu ajn. Mi ne kaŝas ke, en la komenco, mi timis parolante erari, ĉar mi de malmulte da tempo eklernis Esperanton. Sed, je mia propra miro, kelkaj minutoj sufiĉis por malligi mian langon kaj ebligi al mi interparoli esperante tre facile pri diversaj aferoj dum nia promenado en la Stratoj de l' urbo kaj dum la vizitado de la riĉaj kolektoj de l' universitata biblioteko. Tiuj bravaj kunfratoj en la paca batalado por Esperanto, en la ĝojo kiun ilia kunĉeesto donis al ili, ne forgesis la ĉefojn de tiu internacia militaro kaj, de la Esperantista sidejo, ili sendis per poŝtkartoj, siajn plej korajn salutojn. Post la verspermanĝo, okazis la tre bone sukcesa parolado de Sro Lambert en la Studenta kunvendomo. Kiam la parolado estis farita, vino por kunfratiĝo estis oferata al ĉiuj tieestantaj estroj de la esperanta agado kaj ili kune pasigis ankoraŭ kelkajn tre agrablajn horojn en la plej kora amikeco.

Eŭg. MATHYS, filo, Loveno.

Deziras Korespondadi.

31. Jos. Petit, 142. Boulevard d'Avroy, Liége (Belgujo) pri kiu ajn objekto, krom komerco, per leteroj aŭ ilustritaj poŝtkartoj.
32. Mathieu Croisier, 23 rue des Franchimontois, Liége (Belgujo) precipe pri muzikaj verkoj, per leteroj aŭ ilustritaj poŝtkartoj.

Ĥinaj anekdotoj.

Iu estis tre avida por la mono. Ia persono diris al li : « Permesu al mi bati vin ĝis morto, mi fordonos al vi milon da ŝaflanoj ». Tiu post longa pripensado diris : « Batu min ĝis duonmorto kaj donu kvin cent ŝaflanojn ».

***

Gasto, alveninte de malproksime, longe sidis, sed la mastro, kvankam la tuta domo estas plenigata de kokinoj kaj anasinoj, ne volis restigi lin tagmanĝi, dirante ke li havas nenion. La gasto montris tranĉilon kaj petis ke oni mortigu tiun ĉevalon, sur kiu li alvenis, por ke oni kuiru manĝajon; la mastro diris : « Per kio do vi reiros ? » — « Mi pruntos de vi unu kokinon aŭ anasinon el la milo, kiun vi havas, kaj sur ĝi, mi foriros ».

***

Tigro kaptis homon; la filo ekpersekutis ĝin kun pafarko, sed kiam li volis pafi, la patro ekkriis de malproksime : « Pafu en la piedojn, gardu ke vi difektu la felon, alie ja neniu donos por ĝi monon. »

K. BOGUŜEVIĈ, Stavropol-Kavkazskij, Rusujo.

Avizoj diversaj.

Oni petas nin sciigi ke oni povas aboni la ĵus naskitan angla-esperantan ĵurnalon : « The Esperantist » ĉe Sro Seynaeve rue de l'Avenir, 3, Courtrai, — Jarabono : 4 fr. Oni ankaŭ povas mendi ĉe li pruvan numeron de tiu belega revuo po 0,40 centimoj.

***

La « Esperantista Studenta Grupo » (Universitato de Gento) tre alvokas la belgajn kaj fremdajn samideanoj, societojn kaj Esperantajn ĵurnalojn por ke ili bonvolu helpi la starigon de ĝia biblioteko, Tiu grupo, bedaŭrinde tre malriĉa, tre dankeme ricevos ĉiajn donacajn verkojn aŭ ĵurnalojn : ĉion oni volu sendi al Sro M. Seynaeve (3, Rue de l'Avenir, Courtrai).

Avis divers.

On nous prie d'annoncer qu'on peut s'abonner au nouveau journal anglais-esperanto : « The Esperantist », chez M. Seynaeve, rue de l'Avenir, 3, Courtrai, au prix de 4 frs. On peut aussi se procurer chez lui, au prix de 0,40 centimes, un numéro spécimen de cette magnifique revue.

***

L' « Esperantista Studenta Grupo » (Université de Gand) adresse un chaleureux appel aux partisans belges et étrangers ainsi qu'aux sociétés et journaux Espérantistes, et les invite à coopérer à l'établissement de sa bibliothèque. Ce groupe, qui dispose malheureusement de très peu de ressources, recevra avec reconnaissance tout envoi gracieux de brochures ou de journaux. On est prié de tout adresser à Mr M. Seynaeve (3, rue de l'Avenir, Courtrai).

Verscheidene berichten.

Men verzoekt ons aan te kondigen dat men op het nieuw Engelsch-Esperantisch blad : « The Esperantist » kan inschrijven bij M. Seynaeve, Toekomststr. 3, Kortrijk, aan den prijs van 4 frank. Men kan ook bij hem, aan den prijs van 0,40 centiemen, een proefnummer van dat prachtig blad bekomen.

***

De « Esperantista Studenta Grupo » (Hoogeschool van Gent) richt een warmen oproep tot de Belgische en vreemde partijgenooten, evenals tot de maatschappijen en Esperantische bladen, en noodigt hen uit mede te werken tot het vormen harer boekenverzameling. Deze groep, die ongelukkiglijk over weinig geldmiddels beschikt, zal met dankbaarheid elke kostelooze zende van boekwerken en tijdschriften ontvangen. Men wordt verzocht alles te zenden aan Mr M. Seynaeve, (3, Toekomststraat, Kortrijk).

L'ESPERANTO

Solution du problème de la Langue Internationale auxiliaire.

PROPAGANDA BROŜURO ELDONITA DE LA BELGA SONORILO.

Ni varmege rekomendas tiun broŝuron.
Volu mendi ĝin ĉe Sro L. VANDERSLEYEN, 31, rue des Patriotes, Bruxelles.

PREZOJ.

Unu ekzemplero	0.15 fr.	Afrankite.
10 ekzempleroj	1.00 »	» .
20 »	1.50 »	»
50 »	3.00 »	»
100 »	5.00 »	»

Flandra broŝuro « Het Esperanto » kostas samajn prezojn.

Ĉia mendo estos plenumita tuj post ricevo da mono.
Oni akceptas la Belgajn kaj Francajn poŝtmarkoj por negravaj petoj.

Principaux Manuels en langue française.

en vente aux dépôts de la Maison Hachette & Cie *et chez* Spineux & Cie *à Bruxelles.*

Grammaire et exercices de la langue Internationale Esperanto par L. de Beaufront. — Prix 1.50 frc (port en plus.)
L'Esperanto en 10 leçons par Th. Cart et M. Pagnier. — Prix 0.75 (port en plus.)
Dictionnaire Esperanto-Français par L. de Beaufront. — Prix 1,50 (port en plus)
Vocabulaire Français-Esperanto par Th. Cart, M. Merckens et P. Berthelot. Prix 2.50 (port en plus.)
Thèmes d'application par L. de Beaufront. — Prix 2.00 (port en plus),

Nederlandsche Handboeken.

Bij den schrijver te Hilversum (Holland) — **Volledig Leerboek der opkomende wereldtaal Esperanto**, door Dreves Uitterdijck, Trompschool, Hilversum. — Prijs : fl : 1.50 (3.75 fr.) verzendingskosten daarboven.
Bij den drukker van *La Belga Sonorilo*, Nieuwe Wandeling, 4, Brugge : **Het Esperanto in tien lessen**, aan fr. 0,50.

La « *BELGA SONORILO* » acceptera des annonces qui devront satisfaire aux conditions suivantes :
1° Etre rédigées exclusivement en Esperanto ;
2° Emaner de personnes s'engageant à correspondre en Esperanto ,
3° Les annonces doivent être prises pour une année entière.

1/16 de page annuellement fr. 8.00
1/8 » » » » 15.00

De «BELGA SONORILO» *aanveerdt aankondigingen die aan de volgende voorwaarden moeten voldoen.*
1° Opgesteld zijn uitsluitelijk in Esperanto ;
2° Gegeven zijn door personen die zich verplichten in Esperanto te schrijven ;
3° De aankondigingen moeten genomen worden voor een gansch jaar.

1/16 bladz. jaarlijks fr. 8.00
1/8 » » » 15.00